

РІШЕННЯ щодо присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада Поліського національного університету Міністерства освіти і науки України прийняла рішення щодо присудження ступеня доктора філософії галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Анні Сергіївні Осіпчук на підставі прилюдного захисту дисертації «Організаційно-економічні засади розвитку екологічного туризму» за спеціальністю 051 «Економіка»

«22» серпня 2023 року

Анна Сергіївна Осіпчук, 1992 року народження, громадянка України. У 2015 р. закінчила Житомирський національний агроекологічний університет, здобула кваліфікацію магістра за спеціальністю «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності».

Працює асистентом кафедри економіки, підприємництва та туризму Поліського національного університету з вересня 2019 року до цього часу.

Дисертацію виконано у Поліському національному університеті Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник – Скидан Олег Васильович, доктор економічних наук, професор, ректор Поліського національного університету.

Здобувачка має 22 наукові праці за темою дисертації, з них 6 праць, в яких опубліковані основні результати дослідження, у т. ч. 2 статті у наукових періодичних виданнях, проіндексованих в базах даних Web of Science Core Collection та Scopus, 4 – у вітчизняних наукових фахових виданнях.

1. Innovative ecotourism product development based on the use of geographic information technologies / Osipchuk A. et al. *Journal of Geology, Geography and Geoecology*. 2023. № 32(1), P.164-177. DOI: 10.15421/112316.

2. Осіпчук А. С. Пропозиції з удосконалення стратегічного управління об'єктами екотуристичної діяльності. *Економіка та суспільство*. 2022. № 40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-77>

3. Осіпчук А. С. Національна туристична організація України як фасилітатор сталого розвитку туристичної галузі та економічного зростання. *Індустрія туризму і гостинності*. 2022. № 6. DOI: <https://doi.org/10.32782/tourismhospcee-6-5>.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

1) **Данкевич Віталій Євгенович**, доктор економічних наук, професор, декан факультету права, публічного управління та національної безпеки Поліського національного університету (**рецензент**).

Роботу оцінено позитивно, серед зауважень та дискусійних положень зазначено:

1) В дисертаційній роботі у теоретичній частині (ст. 58) автором представлено методику розрахунку економічної ефективності туристичної діяльності на прикладі регіону. Робота значно б виграла, якби дана методика була практично апробована на прикладі окремого регіону і проведені відповідні економічні розрахунки.

2) В другому розділі дисертації автором здійснено аналіз туристичної діяльності в ринковій економіці. Враховуючи, що у Україні відбулася адміністративно-територіальна реформа доцільно більше уваги звернути до специфіки розвитку туристичного сектору на рівні новостворених громад. Також доцільним є аналіз впливу туристичного сектору на наповнюваність бюджетів громад. При цьому для аналізу може використовуватися інформація про бюджети громад із аналітичної платформи openbudget.gov.ua або інших офіційних джерел.

3) В другому розділі дисертації «Формування організаційно-економічних умов сучасного розвитку екологічного туризму в Україні» доцільно було б виокремити виявлені проблеми розвитку екологічного туризму в Україні для розробки відповідних рекомендацій у третьому розділі дисертаційної роботи.

4) Автором обґрунтовано механізм фінансового забезпечення організації, утримання і розвитку заповідних територій та інших, суб'єктів екотуристичної діяльності, який базується на багатоваріантній основі забезпечує алгоритм залучення грошових коштів від участі у грантових програмах, проведенні рекламних заходів, іноземного інвестування, продажу і оренди авторських прав на туристичні брендові продукти та інші додаткові послуги (ст. 28). Водночас, робота значно б виграла, якщо даний механізм був би апробований на конкретному прикладі розвитку заповідних територій та інших суб'єктів екотуристичної діяльності

5) Автором в третьому розділі розробляючи стратегічні пріоритети розвитку екотуристичної галузі України варто більш детально звернути увагу на євроінтеграційний вектор розвитку України та необхідність вивчення європейської практики екологізації передбаченої Європейською зеленою угодою.

2) Плотнікова Марія Федорівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та туризму Поліського національного університету (рецензент).

Роботу оцінено позитивно, серед зауважень та дискусійних положень зазначено:

1) у другому (аналітичному) розділі с теоретичні положення, а у третьому (проектному) розділі (с. 180, рис. 3.7–3.8 с. 185) аналітичні описи, які більш коректно було б розмістити відповідно у першому та другому розділах роботи, акцентуючи увагу на наявному стані справ та наслідках впровадження пропозицій, ілюструючи комплексні ефекти з урахуванням економічних інтересів стейкхолдерів, відображених у табл. 1.2 (с. 56), розширюючи проаналізований період (рис. 2.1–2.2 с. 107–108, рис. 2.5–2.8

с. 113–117, рис. 2.9–2.10 с. 121–122. табл. 2.1–2.3 с. 118–120, тал 2.4 с. 122 тощо) та представляючи кількісні оцінки причин та чинників розвитку екотуристичної діяльності у висновках по розділах та по роботі в цілому;

2) переважно досліджуючи потенціал екологічного туризму на території об'єктів природно-заповідного фонду, дисертантка залишає поза увагою ін. об'єкти, зокрема агроландшафти, унікальні місця місцевого значення, які не мають природоохоронного статусу внаслідок чого зазнають негативного антропогенного впливу. Екологічна та туристична ліричність на території сприятимуть акумулюванню ресурсів для їх збереження. Зауважимо, що екологічний туризм являє собою особливий сектор туристичної галузі, який каталізує прагнення людини до активного відпочинку на природі, дозволяє вдало поєднувати його із висадкою зелених насаджень, прибиранням сміття, доглядом за тваринами, що широко розповсюджене у світі та приносить дохід від платності участі у природоохоронній діяльності та екологічних практиках. Вважаємо, що Україна має достатньо туристичних ресурсів, стимулювання розвитку яких сприятиме наповненню місцевого та національного бюджету;

3) у третьому розділі слід було навести результати планування, починаючи з 2024 р. (табл. 3.3–3.4 с. 211), зважаючи, що наразі проект не було розпочато. Пізній початок проекту може вплинути на кількісні параметри опису моделі в процесі його реалізації;

4) розгляд світового та, зокрема, європейського досвіду організації, функціонування та активізації засад екологічного туризму дозволить зробити дослідження ціннішим не лише на регіональному, але й глобальному рівні, зокрема, у питаннях оцінки діяльності міжнародних, європейських та громадських організацій, наприклад, такої як Global Ecovillage Network;

5) дискусійною вважаємо позицію автора щодо значної уваги питанням нормативно-правового регулювання екотуристичної діяльності та законодавчого розмежування відповідальності державних органів враховуючи обрану спеціальність (051 економіка). Більш доцільно було б розробити організаційно-економічний механізм підвищення мотивації учасників бізнес-процесів у сфері надання екотуристичних послуг.

3) Ольшанська Олександра Володимирівна – доктор економічних наук, професор, декан факультету управління та бізнес-дизайну Київського національного університету технологій та дизайну (**офіційний опонент**).

Роботу оцінено позитивно, серед зауважень та дискусійних положень зазначено:

1) З огляду на представлені можливості отримання фінансування для об'єктів природно-заповідного фонду (державні інвестиції, ініціативи приватного сектору, міжнародне фінансування програм та реформ, громадське фінансування, пожертви) у дисертації не знайшли відображення приклади використання економічних вигід для розвитку екологічного туризму.

2) У дисертації опосередковано наведено інформацію щодо результатів опитування потенційних екотуристів на предмет фінансових можливостей у різних категоріях витрат (харчування, проживання, екскурсійні послуги, вхідні квитки, сувеніри місцевого виробництва). Автору доцільно було би формалізувати результати дослідження питань щодо оплати туристами додаткових послуг.

3) Робота значно виграла, якщо автором було би спрогнозовано доходи від здійснення комплексу заходів екотуристичної діяльності на рівні громади чи області, оскільки будь-які бюджетні асигнування та інвестиційні вкладення потребують обґрунтування доцільності реалізації проекту.

4) У ході висвітлення основних результатів дослідження доцільно було більш детально представити прикладний аспект використання моделі комплексного розвитку національного екотуризму.

5) Враховуючи аналітичні дані проведеного анкетування, потребує додаткового розгляду питання зацікавленості населення в облаштуванні екотуристичних локацій та отриманні екотуристичних послуг.

4) Гоблик-Маркович Надія Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму Мукачівського державного університету (**офіційний опонент**).

Роботу оцінено позитивно, серед зауважень та дискусійних положень зазначено:

1) У роботі автором запропоновано систематизацію перспективних напрямів розвитку екотуризму (п. 1.2, с. 50–52). При цьому виокремлення культурної групи у розрізі екотуризму потребує додаткового обґрунтування, оскільки паломницькі тури, мистецько-ремесельний та спортивний туризм можна реалізувати поза концепцією розвитку екотуризму.

2) Потребує додаткового розгляду питання залучення бюджетних асигнувань та іноземних інвестицій у розвиток туристичної та екотуристичної діяльності, оскільки розглянуті стратегії та програми розвитку туризму не відображають динаміки надходжень інвестицій у галузь туризму та рекреації.

3) Робота значно виграла б, якщо автор провела б реальний розрахунок економічної ефективності екотуристичної діяльності на прикладі існуючої або для обґрунтування створення нової екотуристичної дестинації (с. 59–60).

4) Не заперечуючи практичну значущість проаналізованих дисертантом показників внеску туризму в сукупну пропозицію товарів і послуг в рамках національної економіки (с. 117–119), для більш ґрунтового обрахунку значимості туристичної діяльності в економіці країни слід використовувати ширший перелік показників.

5) Враховуючи велику кількість об'єктів та територій для здійснення екологічного туризму дисертанткою не запропоновано створення єдиної бази даних екотуристичних локацій та об'єктів надання додаткових туристичних

послуг для оптимізації формування туристичних продуктів туристичними агенціями.

5) Зінчук Тетяна Олексіївна, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та європейської інтеграції Поліського національного університету (голова ради).

Роботу оцінено позитивно.

А також присутні на захисті фахівці:

6) Валінкевич Наталія Василівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та туризму Поліського національного університету.

Роботу оцінено позитивно.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 (п'ять) членів ради,

«Проти» – немає,

«Утрималися» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Осіпчук Анні Сергіївні на підставі прилюдного захисту дисертації «Організаційно-економічні засади розвитку екологічного туризму» ступінь доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Голова спеціалізованої
вченої ради

Тетяна ЗІНЧУК

